

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. SAUSIO 9 D. NUTARIMO NR. 22 „DĖL PRITARIMO AKCINĖS BENDROVĖS „LIETUVOS DUJOS“ VALSTYBEI NUOSAVYBĖS TEISE PRIKLAUSANČIŲ 34 PROCENTŲ AKCIJŲ PIRKIMO–PARDAVIMO SUTARTIES, ŠIOS SUTARTIES PRIEDŲ, TAIP PAT AKCININKŲ SUTARTIES PROJEKTAMS“ 1, 2 PUNKTŲ, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. KOVO 18 D. NUTARIMO NR. 292 „DĖL ILGALAIKĖS GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMO SUTARTIES TARP AKCINĖS BENDROVĖS „LIETUVOS DUJOS“ IR ATVIROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „GAZPROM“ PAPILDYMO PROJEKTO“ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2010 m. vasario 26 d.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuconio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant pareiškėjo – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės atstovui Seimo nariui Jurgiui Razmai,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovams Ministro Pirmininko tarnybos Teisės skyriaus vedėjo pavaduotojui Rimvydui Pilibaičiui ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos Energetikos išteklių, elektros ir šilumos skyriaus vyriausiajam specialistui Nemunui Bikniui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2010 m. vasario 18 d. išnagrinėjo bylą Nr. 19/2008-25/2009 pagal:

1) pareiškėjo – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai (prašymas Nr. 1B-19/2008);

2) pareiškėjo – Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. gegužės 5 d. nutarimo Nr. XI-246 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1 ir 2 punktai, 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ pagal normų turinį, reguliavimo apimtį ir priėmimo tvarką neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio trečiajai ir penktajai dalims, 128 straipsnio pirmajai daliai ir teisinės valstybės principui“ 1 straipsnyje išdėstyta prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir Rusijos Federacijos atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ 2004 m. sausio 23 d. sudarytos sutarties Nr. 2/108 dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo H priedo ir 9.1 punkto nuostatomis ir pagal šias nuostatas prisiėmė įsipareigojimus nereguliuoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui (prašymas Nr. 1B-28/2009).

Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 29 d. sprendimu „Dėl prašymų sujungimo į vieną bylą“ pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymas Nr. 1B-19/2008 (byla Nr. 19/2008) ir pareiškėjo – Seimo prašymas Nr. 1B-28/2009 (byla Nr. 25/2009) buvo sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 19/2008-25/2009.

Konstitucinis Teismas

nustatė:**I**

1. Pareiškėjas – Seimo narių grupė kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ (toliau – ir Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimas Nr. 22) 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ (toliau – ir Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai.

Pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymas Konstituciniame Teisme gautas 2008 m. liepos 8 d.

2. Pareiškėjas – Seimas 2009 m. gegužės 5 d. priėmė nutarimą Nr. XI-246 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1 ir 2 punktai, 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ pagal normų turinį, reguliavimo apimtį ir priėmimo tvarką neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio trečiajai ir penktajai dalims, 128 straipsnio pirmajai daliai ir teisinės valstybės principui“, kurio 1 straipsnyje išdėstė prašymą Konstituciniam Teismui ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ 2004 m. sausio 23 d. sudarytos sutarties Nr. 2/108 dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo (toliau – ir Akcijų pirkimo–pardavimo sutartis) H priedo ir 9.1 punkto nuostatoms ir pagal šias nuostatas priėmė įsipareigojimus nereguliuoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Pareiškėjo – Seimo prašymas Konstituciniame Teisme gautas 2009 m. gegužės 13 d.

3. Konstitucinis Teismas 2009 m. gegužės 14 d. sprendimu „Dėl pareiškėjo – Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. gegužės 5 d. nutarime Nr. XI-246 „Dėl kreipimosi į Lietuvos

Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1 ir 2 punktai, 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ pagal normų turinį, reguliavimo apimtį ir priėmimo tvarką neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio trečiajai ir penktajai dalims, 128 straipsnio pirmajai daliai ir teisinės valstybės principui“ išdėstyto prašymo priėmimo“ nutarė priimti Seimo 2009 m. gegužės 5 d. nutarime išdėstytą prašymą ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ 2004 m. sausio 23 d. sudarytos sutarties Nr. 2/108 dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo H priedo ir 9.1 punkto nuostatomis ir pagal šias nuostatas prisiėmė įsipareigojimus nereguliuoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius, neprieštaruoja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

4. Konstitucinio Teismo pirmininko pranešimas dėl minėto Seimo prašymo priėmimo 2009 m. gegužės 19 d. buvo oficialiai paskelbtas „Valstybės žiniuose“ (Žin., 2009, Nr. 58-2252). Nuo tos dienos iki bus paskelbtas Konstitucinio Teismo nutarimas šioje konstitucinės justicijos byloje yra sustabdytas Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 galiojimas.

II

Pareiškėjų – Seimo narių grupės ir Seimo prašymai grindžiami šiais argumentais.

1. Vyriausybė 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktais ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 nuostatomis tiek, kiek jomis pritarta Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priedo įsipareigojimams nereguliuoti gamtinių dujų kainų ir suteikti įgaliojimai tokius įsipareigojimus prisiimti, ūkinę veiklą reguliuoja taip, kad ši tarnauja ne bendrai tautos gerovei ir vartotojų teisės neginamos, o saugomi tik atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ interesai. Vadinasi, ginčijamais nutarimais Vyriausybė įsipareigojo įgyvendinti savo kompetenciją teisėkūros procese atsižvelgdama tik į atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ interesus, net jei dėl to būtų pažeidžiami Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtinti ūkinės veiklos reguliavimo principai.

Konstitucinio Teismo 2000 m. spalio 18 d. nutarime konstatuota, kad Konstitucijos įgyvendinimo negali varžyti jokios sąlygos. Už Vyriausybės prisiimto įsipareigojimo nereguliuoti gamtinių dujų kainų nevykdymą numatyta prievolė atlyginti nuostolius atvirajai akcinei bendrovei

„Gazprom“ apriboja Konstitucijos 46 straipsnio 3, 5 dalių įgyvendinimą, nes teisinis reguliavimas, skirtas bendrai tautos gerovei ir vartotojų teisėms apsaugoti (dujų kainų reguliavimas), tampa nepalankus ekonominiu aspektu kaip galintis sudaryti sąlygas Lietuvos valstybei taikyti finansines sankcijas. Kartu pažeidžiamas ir Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas principas, kad valdžios įstaigos turi tarnauti žmonėms.

2. Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties 9.1 punkto įsipareigojimą atlyginti atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ iki 100 mln. litų dydžio nuostolius, jeigu dujų kainos būtų pradėtos reguliuoti nesilaikant Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priede numatyto įsipareigojimo, galima laikyti valstybės esminiu turtiniu įsipareigojimu. Tokia nuomonė grindžiama tuo, kad pagal Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo 5, 6 straipsnius valstybės esminiu turtiniu įsipareigojimu laikytinas įsipareigojimas, viršijantis 40 mln. litų, taip pat tuo, kad Konstitucinis Teismas 1997 m. birželio 17 d. nutarime konstatavo, jog 50 mln. litų vertės Vyriausybės paskolos obligacijų emisija – tai valstybės esminis turtinis įsipareigojimas išpirkti obligacijas sumokant palūkanas. Be to, pagal Konstitucinio Teismo 2000 m. spalio 18 d. nutarimą esminiu turtiniu įsipareigojimu laikomas įsipareigojimas atlyginti nuostolius strateginiam investuotojui ir akcinei bendrovei „Mažeikių nafta“.

Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sprendimus dėl valstybės esminių turtinių įsipareigojimų priima Seimas Vyriausybės siūlymu. Konstitucinio Teismo 2000 m. spalio 18 d. nutarime konstatuota, kad sprendimus dėl valstybės esminių turtinių įsipareigojimų pagal Konstituciją gali priimti tik Seimas ir tik tuo atveju, kai yra Vyriausybės siūlymas. Vadinasi, Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 nuostatos tiek, kiek jomis pritarta Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties 9.1 punkto įsipareigojimams ir suteikti įgaliojimai prisiimti šiuos įsipareigojimus, prieštarauja Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalyje numatytai tokių sprendimų priėmimo tvarkai. Ginčijamu teisiniu reguliavimu Vyriausybė prisiėmė išskirtinius konstitucinius Seimo įgaliojimus priimti sprendimus dėl valstybės esminių turtinių įsipareigojimų, todėl toks reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 128 straipsnio 1 daliai ir pagal turinį.

Pareiškėjai, remdamiesi Konstitucinio Teismo suformuluota oficialiaja konstitucine doktrina, jog valdžių padalijimo principas reiškia ir tai, kad jei Konstitucijoje yra tiesiogiai nustatyti konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimai, nė viena kita institucija negali iš jos šių įgaliojimų perimti, teigia, kad ginčijamas Vyriausybės nustatytas teisinis reguliavimas akivaizdžiai prieštarauja ir Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam valdžių padalijimo principui.

3. Pasak pareiškėjų, Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas principas, kad valdžios galias riboja Konstitucija, glaudžiai susietas su to paties straipsnio 1 dalyje įtvirtintu valdžių padalijimo principu ir „tarnystės žmonėms principu“. Taigi nustačius, kad Vyriausybės 2004 m.

sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 nuostatos tiek, kiek jomis pritarta Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priedo ir 9.1 punkto įsipareigojimams nereguluoti dujų kainų ir atlyginti nuostolius dėl tokio įsipareigojimo nevykdymo ir suteikti įgaliojimai tokius įsipareigojimus prisiimti, prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 3 dalims, reikėtų taip pat konstatuoti, kad šios nuostatos prieštarauja ir Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai.

Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 nuostatos prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai ir tuo aspektu, kad buvo pažeistas viešumo principas. Ši nuomonė grindžiama Konstitucinio Teismo 2002 m. spalio 23 d. nutarime suformuluota konstitucinio teisinės valstybės principo doktrina ir 1997 m. birželio 17 d. nutarime suformuluota Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalies doktrina, kad valstybinės paskolos ir kitų valstybės esminių turtinių įsipareigojimų svarstymas Seime suponuoja viešą diskusiją. Pareiškėjai teigia, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimui Nr. 22 ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimui Nr. 292 trūksta konstitucinio ir įstatymų nustatyto pagrindo, jų nuostatos ne konkrečios, o visiškai formalios; jais buvo pritarta visuomenei nežinomo turinio sutartims, kuriomis prisiimti valstybės esminiai turtiniai įsipareigojimai ir nustatyti konstitucinių nuostatų įgyvendinimo suvaržymai, todėl toks teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

III

1. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovų pagal Seimo narių grupės prašymą Ūkio ministerijos Teisės ir viešųjų pirkimų departamento direktorės Neringos Pažūsienės ir Energetikos išteklių departamento direktoriaus Vlado Gagilo, taip pat Vyriausybės atstovų pagal Seimo prašymą Ūkio ministerijos Teisės ir viešųjų pirkimų departamento direktorės N. Pažūsienės, Energetikos ministerijos Energetikos išteklių, elektros ir šilumos skyriaus vyriausiojo specialisto Nemuno Bikniaus ir valstybės įmonės Turto fondo Teisės departamento Teisės skyriaus teisininkės Rasos Stankauskienės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui. Vyriausybės atstovų pozicija dėl ginčijamų Vyriausybės nutarimų nuostatų atitikties Konstitucijai pateikiama atsižvelgiant į tai, kad pagal Konstitucinio Teismo 2000 m. spalio 18 d., 2007 m. gegužės 23 d. nutarimus Konstitucinis Teismas neturi įgaliojimų tirti Vyriausybės sutarčių ar kitokių susitarimų su strateginiu investuotoju, pateikti dėl jų savo nutarimo rezoliucinėje dalyje kokią nors išvadą, nenagrinėja jų rengimo ir pasirašymo, taip pat jų įgyvendinimo.

2. Suinteresuoto asmens atstovų pagal Seimo narių grupės prašymą N. Pažūsienės ir V. Gagilo pozicija grindžiama šiais argumentais.

2.1. Vyriausybė, 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktais pritardama Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektams bei įgaliodama valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių pasirašyti šią sutartį ir jos priedus, taip pat 2004 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 292 pritardama ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ (toliau – ir Dujų tiekimo sutartis) papildymo projektui, nesukūrė naujų ar kitokių nei numatyta įstatymuose teisės normų, todėl Vyriausybė, priimdama tokius sprendimus, nepažeidė pagal Konstituciją ir įstatymus jai suteiktų įgaliojimų.

2.2. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 14 straipsnyje (galiojusiame ginčijamų Vyriausybės nutarimų priėmimo metu) buvo nustatyta, kad dujų sektoriuje reguliuojamos perdavimo, paskirstymo, laikymo kainos ir dujų kainos reguliuojamiesiems vartotojams; viršutines dujų perdavimo, paskirstymo ir laikymo kainų ribas ir viršutines kainų ribas reguliuojamiesiems vartotojams nustato Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija). Taigi įstatymų leidėjas nustatė tokį teisinį reguliavimą, kuriuo pavedė ne Vyriausybei, o Komisijai reguliuoti viršutines dujų kainų ribas. Todėl Vyriausybės sprendimas, kuriuo būtų nustatomas gamtinių dujų kainų reguliavimas, galėtų būti traktuojamas kaip teisės aktas, keičiantis įstatymą ir sukuriantis naujas bendro pobūdžio teisės normas. Taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta teisės aktų hierarchija.

2.3. Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, kuriai buvo pritarta ginčijamo Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1 punktu, H priede nustatytas Vyriausybės įsipareigojimas Dujų tiekimo sutarties galiojimo metu išimtinai savo iniciatyva, įskaitant įstatymų leidybos iniciatyvą, nepriimti sprendimų, inicijuojančių Komisiją ar kitas institucijas nustatyti gamtinių dujų kainas (neįskaitant transportavimo, perdavimo ir paskirstymo kainų) laisviesiems vartotojams, aiškintinas kaip Vyriausybės susilaikymas inicijuojant Gamtinių dujų įstatymo pakeitimus tiek, kiek jie susiję su gamtinių dujų kainų laisviesiems vartotojams reguliavimu. Tokiu įsipareigojimu neribojama įstatymų leidėjo teisė ir pareiga inicijuoti įstatymų projektus, leisti įstatymus, taip pat neribojama Komisijos kompetencija gamtinių dujų kainų reguliavimo srityje.

2.4. Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalis suponuoja tai, kad valstybinės paskolos ar valstybės kito esminio turtinio įsipareigojimo klausimas visuomet turi būti svarstomas ir sprendimas dėl jo turi būti priimamas Seime. Pareiškėjo – Seimo narių grupės prašyme minimas Valstybės skolos įstatymas netaikytinas Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties 9.1 punkte nurodytam įsipareigojimui dėl nuostolių atlyginimo, jam taikytinos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.245, 6.251 nuostatos, reguliuojančios civilinę atsakomybę ir nuostolių atlyginimą.

3. Suinteresuoto asmens atstovų pagal Seimo prašymą N. Pažūsienės, N. Bikniaus, R. Stankauskienės pozicija grindžiama šiais argumentais.

3.1. Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 1 dalies, 17 straipsnio 1 dalies 1 punkto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 5 punkto, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalies, 10 straipsnio 4 dalies nuostatos leidžia daryti išvadą, kad Vyriausybė turėjo įstatymais suteiktą teisę ginčijamais savo nutarimais pritarti Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties bei Dujų tiekimo sutarties papildymo projektams ir suteikti įgaliojimus valstybės įmonės Valstybės turto fondo vadovui pasirašyti Akcijų pirkimo–pardavimo sutartį. Vyriausybės teisę pritarti ar nepritarti privatizavimo sandorių projektams yra konstatavęs ir Konstitucinis Teismas 2007 m. gegužės 23 d. nutarime. Taigi ginčijami Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimas Nr. 22 ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 pagal priėmimo tvarką neprieštarauja Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, 5 straipsnio 1 daliai.

3.2. Vienas pagrindinių strateginių valstybės uždavinių privatizuojant akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ akcijas buvo ilgalaikio dujų tiekimo užsitikrinimas palankiomis šalies vartotojams kainomis atsižvelgiant į Lietuvos stojimą į Europos Sąjungą.

3.3. Pagal 2003 m. galiojusį teisinį reguliavimą dujų tiekimo laisviesiems vartotojams kainos buvo sutartinės, jos negalėjo būti reguliuojamos. Tik Seimo 2007 m. kovo 20 d. priimto Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo 23 straipsnyje buvo įtvirtintas kainų reguliavimo mechanizmas – nustatyta, kad reguliuojamos ir tiekimo kainos laisviesiems vartotojams, o kainų viršutinės ribos reguliuojamos Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos sprendimu.

Konstitucinio Teismo 2001 m. gruodžio 18 d., 2004 m. kovo 5 d., 2006 m. gegužės 31 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimuose suformuluotoje konstitucinėje doktrinoje *inter alia* įtvirtinta, kad pagal Konstituciją Vyriausybė, leisdama teisės aktus, turi laikytis galiojančių įstatymų, kad Vyriausybės teisės aktuose – poįstatyminiuose teisės aktuose – negali būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatymuose, jog svarbu, kad poįstatyminius teisės aktus Vyriausybė priimtų neviršydama savo įgaliojimų ir kad šie poįstatyminiai teisės aktai neprieštarautų Konstitucijai ir įstatymams.

3.4. Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priede įtvirtintas Vyriausybės patikinimas jokiais būdais neriboja įstatymų leidėjo – Seimo, taip pat ir Komisijos teisių ir pareigų gamtinių dujų kainų laisviesiems vartotojams reguliavimo, jo inicijavimo požiūriu. Be to, šis Vyriausybės patikinimas nėra besąlyginis, nes ji, vadovaudamasi įstatymais, gali imtis teisinio reguliavimo priemonių, susijusių su gamtinių dujų kainų ribojimu, jeigu skirtumas (marža) tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ mokamos gamtinių dujų įsigijimo (pirkimo) kainos ir jų pardavimo laisviesiems vartotojams kainos viršys 15 procentų. Šia 15 procentų dydžio marža yra saugoma viešasis interesas

bei tautos gerovė, laisvųjų vartotojų interesai ginami nuo nepagrįstai didelių gamtinių dujų kainų ir dujas tiekiančios bendrovės nepagrįsto pelno.

3.5. Akcijų pirkimo–pardavimo sutartyje įtvirtintas įsipareigojimas atlyginti pirkėjui nuostolius, patirtus dėl šios sutarties H priede pateikto Vyriausybės patikinimo esminio pažeidimo, nėra išreikštas konkrečiu dydžiu. 100 mln. litų dydžio suma yra apribota bendra atsakomybė, tačiau tai neleidžia vienareikšmiškai teigti, kad dėl minėto esminio pažeidimo iš viso būtų patirta nuostolių arba kad būtų patirta nuostolių, viršijančių 40 mln. litų, t. y. tokią sumą, kuri, pasak pareiškėjo, pagal Valstybės skolos įstatymą yra laikoma esminiu valstybės turtiniu įsipareigojimu.

Pasak suinteresuoto asmens atstovų, Konstitucinis Teismas 2000 m. spalio 18 d. nutarime įsipareigojimo atlyginti nuostolius strateginiam investuotojui ir akcinei bendrovei „Mažeikių nafta“ nepripažino valstybės esminiu turtiniu įsipareigojimu. Taigi Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties nuostatos, nustatančios įsipareigojimus atlyginti nuostolius dėl įsipareigojimo nereguluoti gamtinių dujų kainų nevykdymo, nėra valstybės esminiai turtiniai įsipareigojimai.

3.6. Ginčijamais Vyriausybės nutarimais nebuvo pažeistas viešumo principas, nes civilinių santykių šalių, *inter alia* valstybės, konfidencialumo įsipareigojimai sutartyse yra įprasta komercinė praktika.

3.7. Kadangi, pasak suinteresuoto asmens atstovų, Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 nuostatos tiek, kiek jomis pritarta Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priedo ir 9.1 punkto įsipareigojimams nereguluoti dujų kainų ir atlyginti nuostolius dėl tokio įsipareigojimo nevykdymo ir suteikti įgaliojimai priimti tokius įsipareigojimus, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 3 dalims, todėl jos neprieštarauja ir Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai. Taip pat, kadangi ginčijamos Vyriausybės nutarimų nuostatos neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, jos neprieštarauja ir konstituciniam teisinės valstybės principui.

IV

1. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus Felikso Petrausko, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pirmininko pavaduotojo Dano Janulionio, akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ generalinio direktoriaus Viktoro Valentukevičiaus paaiškinimai.

2. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui kartu su Vyriausybės kanclerio pavaduotojo Olego Romančiko raštu buvo gauti Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 ir 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 projektų rengimo dokumentai. Šiame rašte, vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 16 straipsnio 8 dalimi, prašoma užtikrinti pateiktos įslaptintos informacijos apsaugą.

V

Konstitucinio Teismo posėdyje pareiškėjo – Seimo narių grupės atstovas J. Razma iš esmės pakartojo pareiškėjo prašyme išdėstytus argumentus. Suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovai R. Pilibaitis ir N. Biknius iš esmės pakartojo savo ir buvusių suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovų N. Pažūsiėnės, V. Gagilo ir R. Stankauskienės rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, taip pat atsakė į klausimus ir pateikė papildomus paaiškinimus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:**I**

1. Vyriausybė 2004 m. sausio 9 d. priėmė nutarimą Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“, kuris įsigaliojo 2004 m. sausio 16 d. Šiame nutarime nustatyta:

„Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (Žin., 1997, Nr. 107-2688) 10 straipsnio 5 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė
n u t a r i a:

1. Pritarti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, veikiančio Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu, ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ projektui, šios sutarties priedams, taip pat akcininkų sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir „Ruhrgas Energie Beteiligungs AG“ projektui.

2. Įgalioti valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Povilą Milašauską Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu pasirašyti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutartį tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“, šios sutarties priedus, taip pat akcininkų sutartį tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir „Ruhrgas Energie Beteiligungs AG“.

3. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas iki nuosavybės teisių į akcijas perdavimo turi pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pritarti ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ (t. y. galiojančios dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ pakeitimo ir galiojimo pratęsimo ne mažiau kaip iki 2014 metų įskaitytinai) projektą.

4. Šio nutarimo 3 punkte nurodytoje ilgalaikėje dujų tiekimo sutartyje turi būti nustatytos šios svarbiausios sąlygos:

4.1. Atviroji akcinė bendrovė „Gazprom“ įsipareigoja tiesiogiai tiekti akcinei bendrovei „Lietuvos dujos“ gamtines dujas tokiais kiekiais, kad tai tenkintų ne mažiau kaip 70 procentų bendro Lietuvos Respublikos vartotojų poreikio, pareikšto akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ (išskyrus tiekimą akcinei bendrovei „Achema“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Kauno termofikacinė elektrinė“).

4.2. Gamtinių dujų kaina turi būti nustatoma pagal formulę, nurodytą galiojančioje dujų tiekimo sutartyje, sudarytoje tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“; ši formulė gali būti keičiama sutarties šalių susitarimu atsižvelgiant į alternatyvaus kuro kainų dinamiką Lietuvos Respublikoje.

4.3. Ilgalaikėje gamtinių dujų tiekimo sutartyje numatytais kiekiais gamtinės dujos turi būti tiekiamos nuo artimiausio po šios sutarties sudarymo pusmečio pradžios.“

2. Vyriausybė 2004 m. kovo 18 d. priėmė nutarimą Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“, kuris įsigaliojo 2004 m. kovo 20 d. Šiame nutarime nustatyta:

„Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ (Žin., 2004, Nr. 8-185) 3 ir 4 punktais, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto nuostatomis, atitinkančioms sąlygas, nustatytas akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos privatizavimo sąlygų 1 punkte ir akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, sudarytos tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“, 7.4 straipsnyje.“

3. Pareiškėjas – Seimo narių grupė prašo ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, taip pat konstituciniam teisinės valstybės principui.

4. Pareiškėjas – Seimas prašo ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 ta apimtimi, kuria Vyriausybė, pasak pareiškėjo, pritarė Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priedo ir 9.1 punkto nuostatomis ir pagal šias nuostatas priėmė įsipareigojimus nereguliuoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

5. Iš pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymo matyti, kad jis ginčija Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 atitiktį Konstitucijai ta pačia apimtimi, kaip ir pareiškėjas – Seimas, t. y. ta apimtimi, kuria Vyriausybė, pasak pareiškėjo, pritarė Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties H priedo ir 9.1 punkto nuostatomis ir pagal šias nuostatas prisiėmė įsipareigojimus nereguluoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius.

6. Pažymėtina, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1 punktu Vyriausybė pritarė ne pačiai Akcijų pirkimo–pardavimo sutarčiai, o šios sutarties ir jos priedų projektams. Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 292 pritarta ne Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektams, o Ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto nuostatomis, atitinkančioms sąlygas, nustatytas AB „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos privatizavimo sąlygų 1 punkte ir Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties 7.4 straipsnyje. Pareiškėjai neginčija Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 ta apimtimi, kuria buvo pritarta Dujų tiekimo sutarties papildymo projekto nuostatomis.

7. Taigi pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas prašo ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 ta apimtimi, kuria Vyriausybė, pasak pareiškėjų, pritarė Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projekto 9.1 punkto ir šios sutarties H priedo projekto nuostatomis ir pagal šias nuostatas prisiėmė įsipareigojimus nereguluoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

8. Pažymėtina, kad pareiškėjų prašymas ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 ta apimtimi, kuria Vyriausybė, pasak pareiškėjų, pritarė Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projekto 9.1 punkto ir šios sutarties H priedo projekto nuostatomis ir pagal šias nuostatas prisiėmė įsipareigojimus nereguluoti gamtinių dujų kainų ir atlyginti nuostolius, neprieštarauja Konstitucijai, grindžiamas Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projekto 9.1 punkto ir šios sutarties H priedo projekto nuostatomis. Taigi pareiškėjų prašymas ištirti, ar Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292, reiškia ir prašymą ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projekto 9.1 punkto ir šios sutarties H priedo projekto nuostatomis.

Pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą Konstitucinis Teismas sprendžia, ar įstatymai ir kiti Seimo aktai neprieštarauja Konstitucijai, o Respublikos Prezidento ir Vyriausybės aktai – neprieštarauja Konstitucijai arba įstatymams.

Šiame kontekste paminėtina, kad Konstitucinis Teismas, tirdamas Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1698 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Alita“ valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projektui“ atitiktį konstituciniam teisinės valstybės principui, Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 3 straipsnio 2 daliai (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija), 16 straipsnio (2001 m. gruodžio 17 d. redakcija) 1 dalies (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija) nuostatai „Su geriausią konkursinį pasiūlymą pateikusių potencialiu pirkėju ar potencialiais pirkėjais, kurių konkursiniai pasiūlymai skiriasi ne daugiau kaip 15 procentų, gali būti deramasi dėl jų pateiktų konkursinių pasiūlymų gerinimo“, yra konstatavęs, kad „Vyriausybės pritarimas atitinkamam sutarties projektui vertintinas tik kaip leidimas sudaryti sandorį (kurio sąlygos, kaip komercinėje praktikoje savaime suprantama, tokiais atvejais nėra viešinamos), o ne jo sudarymas, toks sutarties projektas netraktuotinas kaip kokį nors teisinį reguliavimą įtvirtinanti šio teisės akto dalis, kuri galėtų turėti tokią pat teisinę galią, kaip ir kitos šio Vyriausybės nutarimo dalys. Todėl minėtas sutarties projektas nėra šioje konstitucinės justicijos byloje tiriamo Vyriausybės nutarimo sudedamoji dalis, jis apskritai nėra teisės aktas, juo labiau toks teisės aktas, dėl kurio Konstitucinis Teismas turėtų įgaliojimus savo nutarimo rezoliucinėje dalyje pateikti kokią nors išvadą (sprendimą)“ (Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 23 d. nutarimas).

Atsižvelgiant į tai, pareiškėjų prašomi tirti Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektai nėra šioje byloje ginčijamų Vyriausybės nutarimų sudedamosios dalys, nėra teisės aktai, todėl pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą nėra ir Konstitucinio Teismo tyrimo dalykas. Taigi šioje konstitucinės justicijos byloje Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektai nebus tiriami.

Kartu pažymėtina, kad tuo atveju, kai iš Vyriausybės nutarimo, kuriuo pritarta tam tikros sutarties projektui, turinio (*inter alia* sutarties tikslo, objekto, sąlygų), taip pat kitų Vyriausybės nutarimo priėmimo aplinkybių akivaizdžiai matyti, kad toks Vyriausybės nutarimas prieštarauja bendrai tautos gerovei, kelia grėsmę Lietuvos valstybės nepriklausomybei, teritorijos vientisumui, konstitucinei santvarkai, valstybės saugumui ar kitiems gyvybiškai svarbiems valstybės interesams, Konstitucinis Teismas privalo tai konstatuoti ir pripažinti, kad Vyriausybė, pritardama sutarties projektui, veikė *ultra vires*.

9. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, pagal pareiškėjų – Seimo narių grupės ir Seimo prašymus Konstitucinis Teismas tirs, ar Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja:

– Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus;

– Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“.

II

Dėl Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktų, Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ atitikties Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1. Minėta, kad Vyriausybė 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1 punktu *inter alia* pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, veikiančio Vyriausybės vardu, ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“, šios sutarties priedų projektams, o šio nutarimo 2 punktu *inter alia* įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutartį tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“, šios sutarties priedus.

2. Pagal pareiškėjų – Seimo narių grupės ir Seimo prašymus sprendžiant, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai atitinkama apimtimi neprieštarauja Konstitucijai, pirmiausia būtina išsiaiškinti, ar Vyriausybė turėjo įgaliojimus priimti sprendimus dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų privatizavimo ir pritariti Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties bei jos priedų projektams; priešingu atveju būtų neįmanoma atsakyti, ar Vyriausybė, savo 2004 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 22 pritarė minėtiems projektams, neveikė *ultra vires*.

2.1. Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimas Nr. 22 yra priimtas dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimo, t. y. dėl

valstybės turto privatizavimo. Šio nutarimo priėmimo metu valstybės ir savivaldybių turto privatizavimą reguliavo Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymas (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

2.2. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinos šios Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) nuostatos:

– privatizavimas – valstybės ir savivaldybių turto perdavimas potencialių pirkėjų nuosavybėn pagal šiame įstatyme nustatyta tvarka sudarytus privatizavimo sandorius (1 straipsnio 1 dalis);

– privatizavimo objektas – akcijos ar kitas turtas, kuris viešosios nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei ir kurį Vyriausybė įtraukia į privatizavimo objektų sąrašą (1 straipsnio 2 dalis);

– privatizavimo sandoris – remiantis šiuo įstatymu sudaryta sutartis, pagal kurią valstybės ar savivaldybės privatizavimo objekto valdytojas įsipareigoja perduoti privatizavimo objektą potencialaus pirkėjo nuosavybėn, o potencialus pirkėjas įsipareigoja sumokėti sutartyje nustatytą pinigų sumą ir (ar) įvykdyti kitus sutartyje nustatytus įsipareigojimus (1 straipsnio 4 dalis);

– Vyriausybės nutarimai privatizavimo klausimais, priimti vadovaujantis šiuo ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, yra privalomi valstybės bei privatizavimo institucijoms (3 straipsnio 2 dalis);

– Valstybės turto fondas (toliau – Turto fondas) yra privatizavimo institucija (3 straipsnio 1 dalies 1 punktas), kuris, vykdydamas šio bei Valstybės turto fondo įstatymų jam pavestas funkcijas valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo srityje, veikia kaip privatizavimo objekto valdytojas, privatizuojantis valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą (4 straipsnio 1 dalis), parengia privatizavimo objektų sąrašo projektą ir teikia jį Vyriausybei tvirtinti (4 straipsnio 2 dalies 1 punktas), nustato objekto privatizavimo būdą ir atskiro objekto privatizavimo sąlygas (4 straipsnio 2 dalies 2 punktas), Vyriausybės vardu pasirašo privatizavimo sandorius (4 straipsnio 2 dalies 8 punktas);

– Privatizavimo komisija yra privatizavimo priežiūrai įsteigta valstybės institucija, veikianti pagal šį įstatymą bei Vyriausybės patvirtintus nuostatus (5 straipsnio 1 dalis); Privatizavimo komisija yra atskaitinga Seimui (5 straipsnio 2 dalis); Privatizavimo komisija yra sudaroma iš 13 narių; Privatizavimo komisijos pirmininką ir 6 jos narius skiria ir atleidžia Seimas Vyriausybės teikimu; kitus 6 Privatizavimo komisijos narius skiria ir atleidžia Seimas Seimo narių frakcijų teikimu (5 straipsnio 3 dalis (1999 m. lapkričio 4 d. redakcija)). Privatizavimo komisija turi teisę pritarti ar nepritarti objektų privatizavimo programų projektams (5 straipsnio 4 dalies 1 punktas);

– objekto privatizavimo programa – dokumentas, kuriame nurodyta (10 straipsnio 4 dalis): objekto pavadinimas ir privatizavimo būdas (1 punktas); privatizavimo terminai (2 punktas); privatizavimo objekto trumpa charakteristika (įstatinis kapitalas arba vertė, valstybei ar savivaldybei tenkančių akcijų nominali vertė, įstatinio kapitalo rentabilumas, gamybos apimtis ar metinė apyvarta, darbuotojų skaičius, pagrindinės veiklos pobūdis, geografinė padėtis, informacija apie valstybės ar savivaldybės kontroliuojamos įmonės produkcijos ar paslaugų dalį rinkoje ir trečiųjų asmenų teises į tokią įmonę) (3 punktas); privatizavimo sąlygos (4 punktas); Vyriausybė turi teisę nustatyti ir kitus, nei nustatyta Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje, objekto privatizavimo programų sudarymo reikalavimus (įskaitant teisę nustatyti privalomas objektų privatizavimo programų sąlygas ir privatizavimo būdus), taip pat teisę pritarti ar nepritarti svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo programų ir privatizavimo sandorių projektams (10 straipsnio 5 dalis); objekto privatizavimo programa turi būti viešai paskelbta Informaciniame privatizavimo biuletenyje (11 straipsnio 1 dalies 1 punktas);

– privatizavimo objektų sąrašą Turto fondo teikimu tvirtina Vyriausybė; į šį sąrašą gali būti įtrauktos visų valstybei ir savivaldybei nuosavybės teise priklausančių įmonių akcijos, išskyrus tas akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių akcijas, kurių privatizavimą riboja įstatymai; į privatizavimo objektų sąrašą pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymą negali būti įtrauktas *inter alia* Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklausantis turtas (10 straipsnio 2 dalis (2002 m. kovo 5 d. redakcija)).

Apibendrinant išvardytas Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) nuostatas pažymėtina, kad jose nustatyti Vyriausybės, Turto fondo, Privatizavimo komisijos įgaliojimai privatizuojant valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą, *inter alia* Vyriausybės įgaliojimai tvirtinti privatizavimo objektų sąrašą, į kurį negalėjo būti įtrauktos akcinių ar uždarytųjų akcinių bendrovių, kurių privatizavimą riboja įstatymai, akcijos, pritarti ar nepritarti svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo programų ir privatizavimo sandorių projektams.

2.3. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl specialiosios paskirties bendrovių ir jų veiklos sričių“ (1995 m. vasario 15 d. redakcija, įsigaliojusi 1995 m. kovo 10 d.) 2 straipsnyje (1996 m. birželio 27 d. redakcija) buvo nustatyta:

„Įmonės, įrašytos į šio įstatymo 2 priedėlį, turi reorganizuotis į specialios paskirties akcines ir uždarysias akcines bendroves. <...>

Įmonės įrašytos į šio įstatymo 2 priedėlį ir reorganizuotos į specialios paskirties bendroves, Akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka gali didinti įstatinį kapitalą tik iš bendrovės lėšų. <...>

Uždrausti įmonėms, įrašytoms į šio įstatymo 2 priedėlį ir reorganizuotoms į specialios paskirties bendroves, keisti specialios bendrovės statusą, reorganizuotis kitaip, kaip į specialios paskirties bendroves.“

Šio įstatymo 2 priedėlyje „Valstybinių įmonių, kurios iki 2000 metų turi būti specialios paskirties bendrovės, sąrašas“ *inter alia* buvo nustatyta: „2005952 Valstybinė įmonė „Lietuvos dujos“.

Paminėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 5 straipsnio 2 dalį (1998 m. kovo 19 d. redakcija) valstybės ar savivaldybės institucijai specialios paskirties bendrovėje turėjo priklausyti akcijų, suteikiančių ne mažiau kaip 2/3 balsų.

Taigi pagal teisinį reguliavimą, nustatytą įstatyme „Dėl specialiosios paskirties bendrovių ir jų veiklos sričių“ (1995 m. vasario 15 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais) ir Akcinių bendrovių įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (1998 m. kovo 19 d. redakcija), valstybės ar savivaldybės institucijai specialios paskirties bendrovėje turėjo priklausyti akcijų, suteikiančių ne mažiau kaip 2/3 balsų, ir buvo draudžiama keisti specialios paskirties bendrovės statusą. Vadinasi, pagal šį teisinį reguliavimą ne valstybės ar savivaldybės institucijoms specialios paskirties bendrovėje galėjo priklausyti akcijų, suteikiančių ne daugiau kaip 1/3 balsų.

2.4. Seimas 2000 m. spalio 17 d. priėmė Lietuvos Respublikos akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ reorganizavimo įstatymą, kuris įsigaliojo 2000 m. spalio 31 d. Šiame įstatyme buvo nustatyti minėtos akcinės bendrovės reorganizavimo būdas ir tvarka (1 straipsnio 1 dalis), *inter alia* numatyta, kad reorganizavimo metu panaikinamas akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ specialios paskirties statusas ir pakeičiami jos įstatai (2 straipsnis).

Pakeisti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ įstatai valstybės įmonėje Registrų centre įregistruoti 2000 m. gruodžio 31 d.

2.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos, kuriai Seimas pritarė 2001 m. liepos 12 d. nutarimo Nr. IX-455 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (įsigaliojo 2001 m. liepos 12 d.) 1 straipsniu, 7.5 skyriuje „Energetika“ *inter alia* buvo numatyta: restruktūrizuoti ir reorganizuoti energetikos sistemą, jos tam tikrus objektus privatizuoti; parengti ir priimti pagrindinius energetikos, elektros, dujų ir kitų resursų įstatymus, reikalingus privatizacijai vykdyti; dujų ūkio privatizavimą ir plėtojimą vykdyti atsižvelgiant į būtinumą didinti konkurencingumą ir rinkos skaidrumą, palaipsniui didinti rinkų atvėrimą nereguliuojamiems vartotojams, sudarant galimybes pirkti gamtines dujas tiesiogiai iš dujų įmonių be tarpininkų.

2.6. Minėta, kad pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalį (2002 m. kovo 5 d. redakcija) į privatizavimo objektų sąrašą negalėjo būti įtrauktos, kartu ir privatizuojamos, valstybei ir savivaldybei nuosavybės teise priklausančių įmonių, kurių privatizavimą riboja įstatymai, akcijos.

Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 priėmimo metu įmonių privatizavimo ribojimai buvo nustatyti *inter alia* Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatyme (2002 m. spalio 10 d. redakcija), kurio paskirtis – nustatyti, kurios įmonės ir įrenginiai turi strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui, kurie iš jų nuosavybės teise privalo priklausyti valstybei, o kuriuose iš jų (ir kokiomis sąlygomis) kapitalo dalį gali sudaryti privatus nacionalinis bei europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkantis užsienio kapitalas, paliekant sprendžiamąją galią valstybei, taip pat nustatyti kitas nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbias įmones (1 straipsnis).

Šio įstatymo 2 straipsnyje yra nustatyti valstybės įmonės ir valstybei nuosavybės teise priklausantys įrenginiai, 3 straipsnyje – įmonės, kurių kapitalo dalį gali sudaryti privatus nacionalinis bei europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkantis užsienio kapitalas, paliekant sprendžiamąją galią valstybei, ir įrenginiai, 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Nacionaliniam saugumui užtikrinti, be šio Įstatymo 2 ir 3 straipsniuose nurodytų įmonių ir įrenginių, svarbios yra ir šios įmonės: <...> 2) akcinė bendrovė „Lietuvos dujos“ <...>“, o 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, įstatymai gali nustatyti papildomus šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įmonių veiklos reikalavimus.“

Taigi pagal šį įstatymą akcinė bendrovė „Lietuvos dujos“ nebuvo priskirta prie valstybės įmonių (šio įstatymo 2 straipsnis) ar įmonių, kurių kapitalo dalį gali sudaryti privatus nacionalinis bei europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkantis užsienio kapitalas, paliekant sprendžiamąją galią valstybei (šio įstatymo 3 straipsnis).

Pažymėtina, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 priėmimo metu nei Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme (2002 m. gegužės 16 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kuris skirtas bendrai energetikos veiklai, energetikos plėtojimo ir valdymo pagrindams, efektyviam energijos ir energijos išteklių vartojimui reglamentuoti, nei Gamtinių dujų įstatyme (2000 m. spalio 10 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kuris skirtas bendriesiems gamtinių dujų sektoriaus organizavimo principams ir gamtinių dujų įmonių veiklai bei santykiams su vartotojais nustatyti (tiekiant, paskirstant, perduodant ir laikant gamtines dujas), nei kituose įstatymuose nebuvo nuostatų, kurios nustatytų akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ akcijų privatizavimo ribojimus.

2.7. Paminėtina ir tai, kad Seimas 2002 m. spalio 10 d. priėmė nutarimą Nr. IX-1130 „Dėl Nacionalinės energetikos strategijos patvirtinimo“ (įsigaliojo 2002 m. spalio 17 d.), kuriuo patvirtino Vyriausybės pateiktą atnaujintą Nacionalinę energetikos strategiją (1 straipsnis), pripažino netekusiu galios Seimo 1999 m. spalio 5 d. nutarimą Nr. VIII-1348 „Dėl Nacionalinės energetikos strategijos patvirtinimo“ (2 straipsnis). Atnaujintos Nacionalinės energetikos strategijos

II skyriuje „Energetikos strategijos tikslai“, atsižvelgiant į pagrindinius energetikos politiką formuojančius veiksnius, buvo nustatytas *inter alia* šis Lietuvos energetikos strateginis tikslas: „<...> 3) privatizuoti gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo bei elektros energijos sektoriaus privatizuotinas įmones, tęsti naftos perdirbimo ir transportavimo įmonių privatizavimą; <...>.“

2.8. Apibendrinant aptartąsias teisės aktų nuostatas nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad:

- gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo privatizuotinių įmonių privatizavimas Seimo buvo pripažintas Lietuvos energetikos strateginiu tikslu;

- įstatymuose ir kituose Seimo aktuose nebuvo draudimo privatizuoti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas;

- pagal įstatymuose ir kituose Seimo aktuose nustatytą teisinį reguliavimą Vyriausybė turėjo įgaliojimus spręsti dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų pardavimo.

3. Sprendžiant, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai atitinkama apimtimi neprieštarauja Konstitucijai, svarbu išsiaiškinti ir tai, ar Vyriausybė, priimdama sprendimą pritarti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ projektui, laikėsi įstatymuose ir kituose Seimo aktuose nustatytų reikalavimų.

3.1. Minėta, kad pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalį (2002 m. kovo 5 d. redakcija) privatizavimo objektų sąrašą Turto fondo teikimu tvirtina Vyriausybė.

3.1.1. Vyriausybė 1998 m. vasario 23 d. priėmė nutarimą Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ (įsigaliojo 1998 m. kovo 1 d.; toliau – ir Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimas Nr. 228), kurio 1 punktu patvirtinto privatizavimo objektų sąrašą. Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimas Nr. 228 buvo ne kartą keičiamas ar papildomas.

3.1.2. Vyriausybė 2000 m. kovo 2 d. priėmė nutarimą Nr. 246 „Dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ pagrindinių privatizavimo bei pertvarkymo nuostatų patvirtinimo“ (įsigaliojo 2000 m. kovo 9 d.), kuriame nustatyta:

„Įgyvendindama Nacionalinės energetikos strategijos nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria:

Patvirtinti Akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ pagrindines privatizavimo bei pertvarkymo nuostatas (pridedama).“

Šis nutarimas buvo keičiamas Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1194 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 2 d. nutarimo Nr. 246 „Dėl akcinės bendrovės

„Lietuvos dujos“ pagrindinių privatizavimo bei pertvarkymo nuostatų patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“.

3.1.3. Vyriausybė 2000 m. gegužės 2 d. priėmė nutarimą Nr. 495 „Dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ privatizavimo proceso koordinavimo“ (įsigaliojo 2000 m. gegužės 2 d.), kuriuo sudarė komisiją akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ privatizavimo procesui koordinuoti (1 punktas) bei pavedė komisijai *inter alia*: viešo konkurso būdu parinkti tarptautinę patirtį turintį privatizavimo konsultantą (ekspertą) (2.1 punktas); nagrinėti su įmonės akcijų privatizavimu susijusius klausimus ir problemas (2.3 punktas); siūlyti Turto fondui objekto privatizavimo sąlygas (pardavimo kainą, sumokėjimo terminus, reikalavimus, keliamus investicijoms, taip pat objekto plėtojimo, būsimos veiklos ir darbo vietų išsaugojimo reikalavimus), objekto privatizavimo parengimo ir vykdymo grafiką, kvalifikacinius kriterijus ir sąlygas potencialiems pirkėjams ir pateiktų pasiūlymų vertinimo sistemą (2.4 punktas); nagrinėti rengiamos objekto privatizavimo programos projektą, sandorio dokumentų ir kitų su objekto privatizavimu susijusių dokumentų projektus ir teikti šiais klausimais išvadas (2.5 punktas).

3.1.4. Vyriausybė 2001 m. kovo 26 d. priėmė nutarimą Nr. 325 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ (įsigaliojo 2001 m. kovo 30 d.), kuriuo iš dalies pakeitė Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 228 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) patvirtintą privatizavimo objektų sąrašą ir išdėstė jį nauja redakcija. Į šį sąrašą buvo įtraukta ir akcinė bendrovė „Lietuvos dujos“, pridėjus pastabą, kad šis objektas gali būti privatizuojamas tik po to, kai privatizavimo programai pritaris Vyriausybė.

3.1.5. Vyriausybė 2001 m. spalio 4 d. priėmė nutarimą Nr. 1194 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 2 d. nutarimo Nr. 246 „Dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ pagrindinių privatizavimo bei pertvarkymo nuostatų patvirtinimo“ dalinio pakeitimo“ (įsigaliojo 2001 m. spalio 11 d.), kuriuo iš dalies pakeitė Vyriausybės 2000 m. kovo 2 d. nutarimu Nr. 246 patvirtintas Akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ pagrindines privatizavimo bei pertvarkymo nuostatas.

Akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ pagrindinių privatizavimo bei pertvarkymo nuostatų 1 punkte „Pagrindiniai akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ (toliau vadinama – Bendrovė) privatizavimo ir pertvarkymo tikslai yra:“ (2001 m. spalio 4 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

„1.5. privatizuojant Bendrovę, pritraukti europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkantį investuotoją (toliau vadinama – Strateginis investuotojas), gamtinių dujų tiekėją (toliau vadinama – Tiekėjas) ir kitus investuotojus.“

Akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ pagrindinių privatizavimo bei pertvarkymo nuostatų 2 punkte „Pagrindinės bendrovės privatizavimo ir pertvarkymo nuostatos yra šios:“ (2001 m. spalio 4 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

„2.3. Bendrovė privatizuojama parduodant dalį valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų;

2.4. viešo konkurso būdu parduodami 34 procentai Bendrovės akcijų Strateginiam investuotojui <...>;

2.10. viešo konkurso būdu parduodami 34 procentai Bendrovės akcijų Tiekėjui arba konsorciui, kuriame sprendžiamojo balsu teisė priklauso bent vienam ar keliems dalyviams, atitinkantiems šiose nuostatose Tiekėjui keliamus reikalavimus;

2.11. Tiekėjas ne trumpesniai kaip 10 metų laikotarpiui turi užtikrinti dujų tiekimą, tenkinantį šalies gamtinių dujų poreikį ne mažiau kaip 70 procentų, ir nurodyti tiekiamų gamtinių dujų kainos formulę; <...>.“

3.2. Minėta, kad pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalį Vyriausybė *inter alia* turi teisę pritariti ar nepritariti svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo sandorių projektams. Vyriausybė 2002 m. gegužės 15 d. priėmė nutarimą Nr. 670 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir akcininkų sutarties projektams“ (įsigaliojo 2002 m. gegužės 18 d.), kuriuo pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui Vokietijos kapitalo bendrovėms „Ruhrgas AG“ ir „E.ON Energie AG“. Vyriausybė 2003 m. gruodžio 2 d. priėmė nutarimą Nr. 1504 „Dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ akcijų perleidimo“ (įsigaliojo 2003 m. gruodžio 6 d.), kuriuo nutarė leisti „E.ON Energie AG“ savo įgytas akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ akcijas perduoti „Ruhrgas AG“ dukterinei įmonei „Ruhrgas Energie Beteiligungs AG“.

3.3. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalį, kaip minėta, Vyriausybė *inter alia* turi teisę pritariti ar nepritariti svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo programų projektams.

3.3.1. Vyriausybė 2002 m. birželio 7 d. priėmė nutarimą Nr. 846 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programai, numatančiai parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams“ (įsigaliojo 2002 m. birželio 13 d.), kuriuo, vadovaudamasi Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija) 10 straipsnio 5 dalimi ir Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 443 „Dėl Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų patvirtinimo“, pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ (įmonės kodas – 2005952) valstybei nuosavybės teise priklausančių

34 procentų akcijų paketo privatizavimo programai, numatančiai parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams (1 punktas).

Privatizavimo programos, kuriai Vyriausybė pritarė minėtu nutarimu, skyriuje „Privatizavimo sąlygos“ *inter alia* buvo nustatyta, kad potencialus pirkėjas ne trumpesniai kaip 10 metų laikotarpiui turi užtikrinti dujų tiekimą, tenkinantį šalies gamtinių dujų poreikį ne mažiau kaip 70 procentų, ir pasiūlyti priimtina tiekiamų gamtinių dujų kainos formulę (1 punktas).

Vyriausybė šį nutarimą priėmė po to, kai Privatizavimo komisija 2002 m. gegužės 24 d. pritarė „AB „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos projektui (gamtinių dujų tiekėjams)“ (Privatizavimo komisijos 2002 m. gegužės 24 d. posėdžio protokolas Nr. 22 (262)). Privatizavimo programa paskelbta Informaciniame privatizavimo biuletenyje, 2002 m., Nr. 7. Minėta, kad pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymą Privatizavimo komisija turėjo teisę pritarti ar nepritarti objektų privatizavimo programų projektams.

3.3.2. Vyriausybė 2002 m. rugsėjo 9 d. priėmė nutarimą Nr. 1416 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos nuostatų pakeitimams“ (įsigaliojo 2002 m. rugsėjo 12 d.), kuriuo Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos, numatančios parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams, kuriai pritarta Vyriausybės 2002 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 846, pakeitimams, nustatantiems, kad potencialių pirkėjų pirminių konkursinių pasiūlymų priėmimo pabaiga – 2002 m. rugsėjo 26 d., o galutinių konkursinių pasiūlymų priėmimo pabaiga – 2002 m. lapkričio 20 d. Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 1416 buvo keičiamas Vyriausybės 2002 m. lapkričio 13 d. nutarimu Nr. 1775 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 1416 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos nuostatų pakeitimams“ pakeitimo“ (įsigaliojo 2002 m. lapkričio 16 d.), kuriuo buvo nustatyta, kad „galutinių konkursinių pasiūlymų priėmimo pabaiga ir jų peržiūros pradžia – 2003 m. vasario 28 d. 14 valanda“, ir Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 291 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 1416 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos nuostatų pakeitimams“ pakeitimo“ (įsigaliojo 2003 m. kovo 8 d.), kuriuo buvo nustatyta, kad galutinių konkursinių pasiūlymų priėmimo pabaiga ir jų peržiūros pradžia yra 2003 m. balandžio 11 d. 14 valanda.

3.4. Vyriausybė 2004 m. sausio 9 d. priėmė pareiškėjų ginčijamą nutarimą Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų

akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“, kurio 1 punktu pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“.

3.5. Minėta, kad gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo privatizuotinių įmonių privatizavimas Seimo buvo pripažintas Lietuvos energetikos strateginiu tikslu, kad įstatymuose ir kituose Seimo aktuose nebuvo draudimo privatizuoti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas ir kad pagal įstatymuose ir kituose Seimo aktuose nustatytą teisinį reguliavimą Vyriausybė turėjo įgaliojimus spręsti dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų pardavimo.

3.6. Taigi darytina išvada, kad Vyriausybė, priimdama sprendimą pritariti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir šios sutarties priedų projektams, įgyvendino įstatymų ir atitinkamų Seimo nutarimų nuostatas.

4. Pažymėtina, kad Vyriausybė pagal Konstituciją, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, yra saistoma ir savo pačios priimtų nutarimų. Šiame nutarime minėta, kad Vyriausybės nutarimai privatizavimo klausimais, priimti vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymu ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, yra privalomi valstybės bei privatizavimo institucijoms, *inter alia* Turto fondui, Privatizavimo komisijai.

4.1. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimo Nr. 443 „Dėl Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – ir Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimas Nr. 443) (įsigaliojo 1998 m. balandžio 18 d.) 1 punktu patvirtintų Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų 1 punktą valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančių akcijų valstybės ar savivaldybės kontroliuojamose įmonėse, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, parengimo privatizuoti specifines sąlygas ir privatizavimo vykdymą derinant Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatyme numatytus privatizavimo būdus reglamentavo (ir reglamentuoja) būtent šie nuostatai (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimo Nr. 443 2 punkte (2001 m. lapkričio 7 d. redakcija) buvo nustatyta, kad, vadovaujantis šiuo nutarimu patvirtintais Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatais, privatizuojamos į privatizavimo objektų sąrašą įtrauktos valstybei nuosavybės teise priklausančios *inter alia*: Turto fondo patikėjimo teise valdomos akcijos valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių, kurias pasiūlo Turto fondas ir kurios atitinka bent vieną nutarimo 2.1.4 punkte nurodytų kriterijų (įmonės įstatinis kapitalas viršija 50 mln. litų; įmonė yra

dominuojanti savo pagrindinės veiklos rinkoje; įmonė yra infrastruktūros objektas); įmonių, kurias Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria privatizuoti pagal šiuo nutarimu patvirtintus nuostatus, akcijos (2.1.5 punktas). Šio nutarimo 2.2 punkte *inter alia* buvo nustatyta, kad konkurso komisija, sudaryta Vyriausybės 2000 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 495 „Dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ privatizavimo proceso koordinavimo“, vykdo šiuo nutarimu patvirtintuose nuostatuose nustatytos konkurso komisijos funkcijas. Paminėtina, kad į komisiją akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ privatizavimo procesui koordinuoti, sudarytą Vyriausybės 2000 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 495, įėjo įvairių institucijų, *inter alia* Seimo, Ūkio ministerijos, valstybės įmonės Valstybės turto fondo, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos, Vertybinių popierių komisijos, t. y. valstybės institucijų, atstovai.

4.2. Minėta, kad Vyriausybės 2002 m. birželio 7 d. nutarimas Nr. 846, kuriuo pritarta akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programai, numatančiai parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams, priimtas vadovaujantis *inter alia* Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 443, kuriuo patvirtinti Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatai.

Iš bylos medžiagos matyti, kad akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketas gamtinių dujų tiekėjams buvo parduodamas viešo konkurso būdu. Konkursas vyko akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų privatizavimo programoje (gamtinių dujų tiekėjams), kuriai, kaip minėta, pritarė ir Privatizavimo komisija, ir Vyriausybė, nustatytais terminais. Minėta, kad Vyriausybė savo nutarimais, *inter alia* 2002 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 1416, 2002 m. lapkričio 13 d. nutarimu Nr. 1775, 2003 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 291, keitė potencialių pirkėjų pirminių konkursinių pasiūlymų priėmimo pabaigos, galutinių konkursinių pasiūlymų priėmimo pabaigos ir jų peržiūros pradžios datas. Akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų privatizavimo viešą konkursą laimėjo atviroji akcinė bendrovė „Gazprom“.

Nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje nėra pagrindo teigti, kad privatizuojant akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketą nebuvo laikomasi reikalavimų, nustatytų Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 443 patvirtintuose Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatuose. Tokių duomenų nepateikia ir pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas.

Taigi byloje nėra duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad Vyriausybė, priimdama sprendimą pritarti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių

34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir šios sutarties priedų projektams, nepaisė savo pačios nutarimuose nustatytos tvarkos.

5. Minėta, kad pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas ginčija Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitiktį *inter alia* Konstitucijos 5 straipsniui, 128 straipsnio 1 daliai.

5.1. Minėta, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktuose nustatyta:

„1. Pritarti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, veikiančio Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu, ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ projektui, šios sutarties priedams, taip pat akcininkų sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir „Ruhrgas Energie Beteiligungs AG“ projektui.

2. Įgalioti valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Povilą Milašauską Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu pasirašyti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutartį tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“, šios sutarties priedus, taip pat akcininkų sutartį tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo, atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir „Ruhrgas Energie Beteiligungs AG.“

5.2. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, jog Konstitucijos 5 straipsnyje, taip pat kituose Konstitucijos straipsniuose, nustatančiuose valstybės valdžią vykdančių valstybės institucijų įgaliojimus, įtvirtintas valdžių padalijimo principas *inter alia* reiškia, kad jeigu Konstitucijoje yra nustatyti konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimai, ši valstybės institucija negali šių įgaliojimų atsisakyti, negali jų perduoti kuriai nors kitai institucijai, jie negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu.

Vyriausybės kaip valstybės valdžios institucijos įgaliojimai yra nustatyti *inter alia* Konstitucijos 94 straipsnyje. Pagal Konstitucijos 94 straipsnį Vyriausybė: tvarko krašto reikalus, saugo Lietuvos Respublikos teritorijos neliečiamybę, garantuoja valstybės saugumą ir viešąją tvarką (1 punktas); vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo, taip pat Respublikos Prezidento dekretus (2 punktas); koordinuoja ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą (3 punktas); rengia valstybės biudžeto projektą ir teikia jį Seimui; vykdo valstybės biudžetą, teikia Seimui biudžeto įvykdymo apyskaitą (4 punktas); rengia ir teikia Seimui svarstyti įstatymų projektus (5 punktas); užmezga diplomatinius santykius ir palaiko ryšius su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis (6 punktas); vykdo kitas pareigas, kurias Vyriausybei paveda Konstitucija ir kiti įstatymai (7 punktas).

Vyriausybės įgaliojimai taip pat yra nustatyti Konstitucijos 84 straipsnio 3 punkte, 89 straipsnio 1 dalyje, 123 straipsnio 1 dalyje, 128 straipsnio 1 dalyje ir kt. Vyriausybės įgaliojimai

kyla iš Konstitucijos ir iš įstatymų. Visa tai, ką Vyriausybė daro įgyvendindama Konstitucijoje ir įstatymuose jai nustatytą kompetenciją, yra valstybės valdymo reikalų sprendimas (Konstitucinio Teismo 2001 m. lapkričio 29 d., 2003 m. gegužės 30 d. nutarimai).

Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sprendimus dėl valstybinės paskolos ir valstybės kitų esminių turtinių įsipareigojimų priima Seimas Vyriausybės siūlymu. Tai reiškia, kad sprendimus dėl valstybės esminių įsipareigojimų pagal Konstituciją gali priimti tik Seimas ir tik tuomet, kai yra Vyriausybės siūlymas (Konstitucinio Teismo 2000 m. spalio 18 nutarimas). Konstitucinis Teismas 1997 m. birželio 17 d. nutarime konstatavo, kad šios konstitucinės normos turinyje yra du svarbūs teisinio reguliavimo aspektai: visų pirma joje įtvirtintas imperatyvus reikalavimas, kad tik Seimas priimtų sprendimus dėl valstybinės paskolos ir valstybės kitų esminių turtinių įsipareigojimų; Vyriausybė turi teisę inicijuoti šio klausimo svarstymą Seime; antras aspektas – valstybinės paskolos ir valstybės kitų esminių turtinių įsipareigojimų svarstymas Seime suponuoja viešą diskusiją.

Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalis neatsiejama nuo šio straipsnio 2 dalies, kurioje nustatyta, kad valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas. Tai aiškindamas Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad valstybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimas kitų subjektų nuosavybėn turi būti grindžiamas įstatymu, kad įstatymuose turi būti *inter alia* nustatytos valstybės institucijos, turinčios teisę priimti sprendimus dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimo kitų subjektų nuosavybėn, ir šių institucijų įgaliojimai perduoti minėtą turtą, taip pat šio turto perdavimo sąlygos ir tvarka. Tai taikytina ir Vyriausybei, kuri neturi diskrecijos spręsti dėl kurio nors atitinkamus santykius reguliuojančio įstatymo nuostatų netaikymo, jeigu tam tikros to įstatymo nuostatos netaikymas nėra *expressis verbis* numatytas įstatymuose (Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 23 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai).

5.3. Pareiškėjai savo abejonės dėl Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitikties Konstitucijos 5 straipsniui, 128 straipsnio 1 daliai grindžia tuo, kad Vyriausybė, šiuo nutarimu pritarinama Akcijų pirkimo–pardavimo sutarčiai, prisiėmė esminį turtinį įsipareigojimą, o pagal Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalį tai galėjo padaryti tik Seimas Vyriausybės siūlymu.

5.4. Sprendžiant, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 128 straipsnio 1 daliai, pažymėtina, kad, kaip konstatuota šiame nutarime, pagal įstatymuose ir kituose Seimo

aktuose nustatyta teisinį reguliavimą Vyriausybė turėjo įgaliojimus spręsti dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų pardavimo. Taigi Seimas buvo priėmęs sprendimą dėl privatizuotinių gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo įmonių privatizavimo, todėl nėra teisinio pagrindo teigti, kad Vyriausybė negalėjo pritarti akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“.

Pabrėžtina ir tai, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktuose nėra nuostatų, pagal kurias Vyriausybė prisiima turtinį įsipareigojimą. Pareiškėjai nurodo, kad valstybės esminis turtinis įsipareigojimas nustatytas Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projekte. Minėta, kad Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektai nėra šioje byloje ginčijamų Vyriausybės nutarimų sudedamosios dalys, nėra teisės aktai, todėl pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą nėra ir Konstitucinio Teismo tyrimo dalykas.

Kartu pažymėtina, kad įstatymuose nėra bendro valstybės esminio turtinio įsipareigojimo apibūdinimo. Kai kuriais atvejais įstatymų leidėjas valstybės esminio turtinio įsipareigojimo sąvoką sieja su prisiimamų turtinių įsipareigojimų dydžiu. Antai Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo (2003 m. birželio 24 d. įstatymo redakcija, įsigaliojusi 2003 m. spalio 1 d.) 5 straipsnio 2 dalyje *inter alia* nustatyta: „Sprendimus dėl koncesijų, pagal kurias Lietuvos Respublika prisiima esminius turtinius įsipareigojimus, priima Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu. Šio Įstatymo tikslais turtinis įsipareigojimas (įskaitant galimą civilinę atsakomybę, atsirandančią pagal koncesijos sutartį), viršijantis 200 milijonų litų, laikomas esminiu“; Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 15² straipsnio (2009 m. birželio 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2010 m. sausio 1 d.) 9 dalyje numatyta: „Sprendimą dėl valdžios ir privataus subjektų partnerystės, pagal kurią valstybė prisiima didesnius kaip 200 mln. litų turtinius įsipareigojimus (įskaitant galimą civilinę atsakomybę, atsirandančią pagal valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartį), priima Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu.“

Paminėtina ir tai, kad jokiame įstatyme nėra nustatyta, koks turtinis įsipareigojimas, galintis kilti iš valstybei nuosavybės teise priklausančio turto privatizavimo sutarčių, laikytinas valstybės esminiu turtiniu įsipareigojimu.

5.5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjų, Vyriausybė, pritarusi akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojusi valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei

jos priedus, prisiėmė esminius turtinius įsipareigojimus, neprieštaruja Konstitucijos 5 straipsniui, 128 straipsnio 1 daliai.

6. Minėta, kad pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas ginčija Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitiktį *inter alia* Konstitucijos 46 straipsnio 3, 5 dalims.

6.1. Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs: Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies formuluotė „valstybė reguliuoja ūkinę veiklą“ reiškia ne valstybės teisę savo nuožiūra administruoti visą ar tam tikrą ūkinę veiklą, bet jos teisę nustatyti ūkinės veiklos teisinį reguliavimą, *inter alia* ūkinės veiklos sąlygų, ribojimų (draudimų) nustatymą, procedūrų reglamentavimą teisės aktuose (2005 m. gegužės 13 d., 2008 m. gruodžio 4 d., 2009 m. balandžio 29 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, turi laikytis asmens ir visuomenės interesų derinimo principo, užtikrinti ir privataus asmens (ūkinės veiklos subjekto), ir visuomenės interesus, siekti ne atskirų asmenų gerovės, bet būtent bendros tautos gerovės, kuri neturi būti priešpriešinama paties ūkio subjekto, kurio veikla yra reguliuojama, taip pat asmenų, įsteigusių, valdančių tą ūkio subjektą arba kitaip su juo susijusių, gerovei, jų teisėms ir teisėtiems interesams; ūkinės veiklos tarnavimu tautos gerovei negalima grįsti ar pateisinti tokio jos reguliavimo, kuriuo tam tikro ūkio subjekto teisės ir teisėti interesai būtų ribojami daugiau nei būtina viešajam interesui užtikrinti, ūkio subjektams būtų sudarytos nepalankios, nevienodos ūkininkavimo sąlygos, varžoma jų iniciatyva, nesudaromos galimybės jai reikštis.

Ūkinės veiklos reguliavimas paprastai yra susijęs su ūkinės veiklos sąlygų nustatymu, tam tikrų procedūrų reglamentavimu, ūkinės veiklos kontrole, taip pat su tam tikrais šios veiklos ribojimais ar draudimais (Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d., 2008 m. kovo 5 d., 2008 m. birželio 30 d., 2009 m. balandžio 29 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją riboti asmens teisės ir laisvės, taip pat ir ūkinės veiklos laisvę galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo.

Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad valstybė gina vartotojo interesus. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog ši nuostata suponuoja tai, kad teisės normomis turi būti nustatytos įvairios vartotojų interesų gynimo priemonės, valstybės institucijos turi kontroliuoti, kaip ūkio subjektai tokių priemonių laikosi, o jeigu tam tikrų ūkio santykių srityje

gamyba ar rinka yra sukoncentruota, valstybės valdžios institucijoms tenka pareiga nustatyti papildomą teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų vartotojų interesų apsaugą.

6.2. Pareiškėjai savo abejones dėl Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitikties Konstitucijos 46 straipsnio 3, 5 dalims grindžia tuo, kad Vyriausybė šiuo nutarimu prisiėmė įsipareigojimą nereguliuoti gamtinių dujų kainų ir taip apribojo minėtose Konstitucijos normose nustatytą ūkinės veiklos reglamentavimo ir vartotojų teisių apsaugos principų įgyvendinimą.

6.3. Šiame kontekste paminėtina, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 priėmimo metu galiojusio Gamtinių dujų įstatymo 14 straipsnyje „Kainų reguliavimas“ (2000 m. spalio 10 d. redakcija) *inter alia* buvo nustatyta:

„1. Dujų sektoriuje reguliuojamos šios kainos:

1) perdavimo;

2) paskirstymo;

3) laikymo;

4) dujų kainos reguliuojamiesiems vartotojams.“

Paminėtina ir tai, kad Konstitucinis Teismas, tirdamas Vyriausybės 2001 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 743 „Dėl Gamtinių dujų perdavimo, paskirstymo, laikymo ir tiekimo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Gamtinių dujų perdavimo, paskirstymo, laikymo ir tiekimo licencijavimo taisyklių 37 punkto (2002 m. gruodžio 23 d. redakcija) nuostatos „Įmonė, kuri verčiasi dujų tiekimu, privalo: <...> 37.9. nustatyti laisviesiems vartotojams dujų tiekimo kainą, ne didesnę kaip komisijos nustatyta viršutinė dujų tiekimo kainos riba“ atitiktį Konstitucijai ir įstatymams, konstatavo, kad būtent Gamtinių dujų įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje (2000 m. spalio 10 d. redakcija) buvo nustatyta dujų sektoriuje reguliuojamų kainų nomenklatūra ir kad kol nebuvo pakeista ar papildyta Gamtinių dujų įstatymo 14 straipsnio 1 dalis (2000 m. spalio 10 d. redakcija), galėjo būti reguliuojamos tik dujų perdavimo, paskirstymo, laikymo kainos ir dujų kainos reguliuojamiesiems vartotojams, o kitos kainos, *inter alia* dujų tiekimo laisviesiems vartotojams kainos, buvo sutartinės (negalėjo būti reguliuojamos) (Konstitucinio Teismo 2009 m. balandžio 29 d. nutarimas).

Taigi Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 priėmimo metu dujų tiekimo laisviesiems vartotojams kainos nebuvo reguliuojamos (buvo sutartinės).

Seimas 2007 m. kovo 20 d. priėmė Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymą, kuris įsigaliojo 2007 m. balandžio 19 d. Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo 1 straipsniu Gamtinių dujų įstatymas (2000 m. spalio 10 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) buvo išdėstyta nauja redakcija.

Gamtinių dujų įstatymo (2007 m. kovo 20 d. redakcija) 23 straipsnyje „Kainų reguliavimas“ nustatyta:

„1. Dujų sektoriuje reguliuojamos šios kainos, nustatant jų viršutines ribas:

- 1) perdavimo;
- 2) skystinimo;
- 3) laikymo;
- 4) skirstymo;
- 5) tiekimo.“

Taigi pakeitus Gamtinių dujų įstatymą (2000 m. spalio 10 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) ir išdėsčius jį nauja redakcija (2007 m. kovo 20 d. redakcija) buvo nustatytas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį yra reguliuojama ir dujų tiekimo kaina, *inter alia* dujų tiekimo laisviesiems vartotojams kaina. Pažymėtina, kad pagal Gamtinių dujų įstatymo (2007 m. kovo 20 d. redakcija) 23 straipsnio 2 dalį nuo 2007 m. liepos 1 d. laisvieji vartotojai yra visi vartotojai (juridiniai ar fiziniai asmenys perkantys dujas (Gamtinių dujų įstatymo 3 straipsnio 40 dalis). Taigi pagal Gamtinių dujų įstatymą (2007 m. kovo 20 d. redakcija) nuo 2007 m. liepos 1 d. dujų tiekimo kaina yra reguliuojama visiems vartotojams.

6.4. Sprendžiant, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 3, 5 dalims, pabrėžtina, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktuose nėra nuostatų, pagal kurias Vyriausybė prisiima įsipareigojimą nereguluoti gamtinių dujų kainų.

6.5. Šiame nutarime minėta, kad Vyriausybė savo 2004 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 22 ne tik pritarė Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektams bei įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu šią sutartį bei jos priedus pasirašyti – šio nutarimo 3, 4 punktuose, kaip minėta, nustatyta:

„3. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas iki nuosavybės teisių į akcijas perdavimo turi pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pritari ilgalaiškės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ (t. y. galiojančios dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ pakeitimo ir galiojimo pratęsimo ne mažiau kaip iki 2014 metų įskaitytinai) projektą.

4. Šio nutarimo 3 punkte nurodytoje ilgalaiškėje dujų tiekimo sutartyje turi būti nustatytos šios svarbiausios sąlygos:

4.1. Atviroji akcinė bendrovė „Gazprom“ įsipareigoja tiesiogiai tiekti akcinei bendrovei „Lietuvos dujos“ gamtines dujas tokiais kiekiais, kad tai tenkintų ne mažiau kaip 70 procentų bendro Lietuvos Respublikos vartotojų poreikio, pareikšto akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ (išskyrus tiekimą akcinei bendrovei „Achema“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Kauno termofikacinė elektrinė“).

4.2. Gamtinių dujų kaina turi būti nustatoma pagal formulę, nurodytą galiojančioje dujų tiekimo sutartyje, sudarytoje tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“; ši formulė gali būti keičiama sutarties šalių susitarimu atsižvelgiant į alternatyvaus kuro kainų dinamiką Lietuvos Respublikoje.

4.3. Ilgalaikėje gamtinių dujų tiekimo sutartyje numatytais kiekiais gamtinės dujos turi būti tiekiamos nuo artimiausio po šios sutarties sudarymo pusmečio pradžios.“

6.6. Sprendžiant, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 3, 5 dalims, būtina išsiaiškinti ir tai, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose, kuriais vadovaudamasi Vyriausybė priėmė savo 2004 m. kovo 18 d. nutarimą Nr. 292, nustatytas teisinis reguliavimas atitiko įstatymų nustatytus reikalavimus.

6.7. Minėta, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimas Nr. 22 yra priimtas vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalimi, kurioje numatyta, kad Vyriausybė turi teisę nustatyti ir kitus, nei nustatyta Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje, objekto privatizavimo programų sudarymo reikalavimus (įskaitant teisę nustatyti privalomas objektų privatizavimo programų sąlygas ir privatizavimo būdus), taip pat teisę pritari ar nepritari svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo programų ir privatizavimo sandorių projektams. Minėta ir tai, kad Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog objekto privatizavimo programa – dokumentas, kuriame nurodyta: objekto pavadinimas ir privatizavimo būdas (1 punktas); privatizavimo terminai (2 punktas); privatizavimo objekto trumpa charakteristika (įstatinis kapitalas arba vertė, valstybei ar savivaldybei tenkančių akcijų nominali vertė, įstatinio kapitalo rentabilumas, gamybos apimtis ar metinė apyvarta, darbuotojų skaičius, pagrindinės veiklos pobūdis, geografinė padėtis, informacija apie valstybės ar savivaldybės kontroliuojamos įmonės produkcijos ar paslaugų dalį rinkoje ir trečiųjų asmenų teises į tokią įmonę) (3 punktas); privatizavimo sąlygos (4 punktas).

Taigi įstatymu Vyriausybei buvo suteikta teisė nustatyti papildomus, palyginti su nustatytaisiais Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatyme, atskirų objektų privatizavimo programų sudarymo reikalavimus.

6.8. Minėta ir tai, kad akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ akcijos buvo privatizuojamos pagal Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimo Nr. 443 1 punktu patvirtintus Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatus, kurie reglamentuoja valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančių akcijų valstybės ar savivaldybės kontroliuojamose įmonėse, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, parengimo privatizuoti specifines sąlygas ir privatizavimo vykdymą derinant Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatyme numatytus privatizavimo būdus.

Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų 20 punkte nustatyta, kad Turto fondas ir konkurso komisija, rengdami įmonės akcijų privatizavimo programą, turi išnagrinėti su įmonės akcijų privatizavimu susijusias problemas, identifikuoti ir analizuoti prieš objekto privatizavimą bei privatizavimo metu spręstinus klausimus ir *inter alia* nustatyti:

„20.3. finansinius, techninius, vadybinius ir kitus įmonės poreikius bei reikalavimus investicijoms ir įmonės veiklos plėtotei, kuriuos turėtų patenkinti strateginis investitorius. Šie reikalavimai investitoriui gali būti įtraukti į objekto privatizavimo sąlygas ir (ar) naudojami kaip vertinimo kriterijai vertinant potencialių pirkėjų techninius pasiūlymus.“

Taigi Vyriausybė, naudodamasi Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalimi jai suteikta teise, nustatė įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, parengimo privatizuoti specifines sąlygas.

6.9. Kaip minėta, Privatizavimo komisija 2002 m. gegužės 24 d., vadovaudamasi Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 443 „Dėl Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų patvirtinimo“, pritarė „akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos projektui (gamtinių dujų tiekėjams)“; privatizavimo programos skyriuje „Privatizavimo sąlygos“ *inter alia* buvo nustatyta, kad potencialus pirkėjas ne trumpesniai kaip 10 metų laikotarpiui turi užtikrinti dujų tiekimą, tenkinantį šalies gamtinių dujų poreikį ne mažiau kaip 70 procentų, ir pasiūlyti priimtina tiekiamų gamtinių dujų kainos formulę (1 punktas).

Šios privatizavimo programos skyriuje „Potencialiems pirkėjams taikomi kvalifikaciniai kriterijai ir sąlygos“ *inter alia* buvo nustatyta: „Potencialus pirkėjas – Gamtinių dujų tiekėjas turi būti subjektas, kuris tiekia gamtines dujas AB „Lietuvos dujos“ ar kitoms įmonėms Lietuvoje ir kuris tiesiogiai arba per kontroliuojamus subjektus kontroliuoja bei eksploatuoja gamtinių dujų

išteklius ir gamtinių dujų transportavimo infrastruktūrą, reikalingą efektyviai vykdyti jo tiekimo įsipareigojimus, bei tai įrodo.“

Minėta ir tai, kad Vyriausybė 2002 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 846 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programai, numatančiai parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams“, vadovaudamasi Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo (1997 m. lapkričio 4 d. redakcija) 10 straipsnio 5 dalimi ir Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 443 „Dėl Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų patvirtinimo“, pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programai, kurioje numatyta parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams.

6.10. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste darytinos šios su Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose nustatyto teisiniu reguliavimu susijusios išvados:

- teisinis reguliavimas, nustatytas Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose, yra grindžiamas atitinkamomis akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos, kurioje numatyta parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams, nuostatomis;

- valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programa, kurioje numatyta parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams, grindžiama atitinkamomis Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimo Nr. 443 1 punktu patvirtintų Įmonių, kurios yra svarbūs infrastruktūros ar dominuojantys ūkio šakos objektai, akcijų privatizavimo nuostatų nuostatomis;

- Vyriausybės 1998 m. balandžio 14 d. nutarimas Nr. 443 ir juo patvirtinti nuostatai grindžiami Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalimi.

Vadinasi, teisinis reguliavimas, nustatytas Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose, atitiko įstatymo nustatytus reikalavimus.

Taigi Vyriausybė, savo 2004 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 22 pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliodama valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, kartu įpareigojo valstybės įmonę Valstybės turto fondą iki nuosavybės teisių į akcijas perdavimo pateikti Vyriausybei pritarti ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ projektą bei nustatė svarbiausias šios sutarties sąlygas: atviroji akcinė bendrovė „Gazprom“ turėjo įsipareigoti gamtines dujas tiekti tokiais

kiekiais, kad tai tenkintų ne mažiau kaip 70 procentų bendro Lietuvos Respublikos vartotojų poreikio; gamtinių dujų kaina turėjo būti nustatoma pagal formulę, nurodytą galiojančioje dujų tiekimo sutartyje, o ši formulė galėjo būti keičiama sutarties šalių susitarimu atsižvelgiant į alternatyvaus kuro kainų dinamiką Lietuvos Respublikoje; dujos turėjo būti tiekiamos nuo artimiausio po šios sutarties sudarymo pusmečio pradžios. Toks teisinis reguliavimas atitiko įstatymo nustatytus reikalavimus; juo Vyriausybė siekė užtikrinti, kad gamtinės dujos Lietuvai būtų tiekiamos ilgą laiką ir kad jų kaina būtų nustatyta atsižvelgiant į alternatyvaus kuro kainas.

Vadinasi, nėra teisinio pagrindo teigti, kad pareiškėjų ginčijamame Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarime Nr. 22 nustatytu teisiniu reguliavimu buvo nepaisoma konstitucinio imperatyvo reguliuoti ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, buvo sudarytos prielaidos pažeisti vartotojų interesus.

6.11. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 3, 5 dalims.

7. Minėta, kad pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas ginčija Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitiktį *inter alia* konstituciniam teisinės valstybės principui.

7.1. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad valstybės valdžios institucijos, rengdamos ir priimdamos teisės aktus, privalo vadovautis Konstitucijoje įtvirtintu teisinės valstybės principu. Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, jog teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad Konstitucija turi aukščiausią teisinę galią ir kad įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją, kad valstybės valdžią vykdančios ir kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei; teisinės valstybės principas suponuoja ir tai, kad valstybės valdžią vykdančios institucijos negali viršyti Konstitucijoje joms nustatytų įgaliojimų, kad viena valstybės valdžios institucija negali įsiterpti į kitai valstybės valdžios institucijai Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas suponuoja ir teisės aktų hierarchiją, *inter alia* tai, kad poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, kad poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais, kad poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas, nepaisant to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo.

Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad jeigu Vyriausybės nutarimuose nustatytas teisinis reguliavimas konkuruotų su nustatytuoju įstatymuose arba nebūtų grindžiamas įstatymais, būtų pažeisti ne tik konstitucinis teisinės valstybės principas ir Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktas, bet ir Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; taip pat galėtų būti pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas (2006 m. gegužės 31 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2009 m. balandžio 29 d., 2009 m. spalio 8 d. nutarimai).

7.2. Pareiškėjai savo abejones dėl Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui grindžia tuo, kad šiuo nutarimu buvo pritarta visuomenei nežinomo turinio sutarčiai ir taip buvo pažeistas viešumo principas, be to, minėtos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo nuostatos atitinkama apimtimi prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui dar ir dėl to, kad jos prieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai.

7.3. Sprendžiant, ar Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad, kaip minėta, Vyriausybės pritarimas atitinkamam sutarties projektui vertintinas tik kaip leidimas sudaryti sandorį (kurio sąlygos, kaip komercinėje praktikoje įprasta, tokiais atvejais nėra viešinamos), o ne jo sudarymas, toks sutarties projektas netraktuotinas kaip kokį nors teisinį reguliavimą įtvirtinanti šio teisės akto dalis, kuri galėtų turėti tokią pat teisinę galią, kaip ir kitos šio Vyriausybės nutarimo dalys; toks sutarties projektas apskritai nėra teisės aktas.

Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta, kad galioja tik paskelbti įstatymai. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „įstatymai“, atsižvelgiant į konstitucinį reikalavimą, kad teisė negali būti nevieša, negali būti aiškinama vien pažodžiui – ji aiškintina plečiamai, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus (Konstitucinio Teismo 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad konstitucinis reikalavimas, jog galioja tik tie teisės aktai, kurie yra paskelbti, yra neatsiejamas ir nuo konstitucinio teisinės valstybės principo, jis yra vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – svarbi teisinio tikrumo prielaida (Konstitucinio Teismo 2001 m. lapkričio 29 d., 2003 m. gegužės 30 d., 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d. nutarimai).

Pažymėtina, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimas Nr. 22, kurio 1, 2 punktais *inter alia* pritarta akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo,

veikiančio Vyriausybės vardu, ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ projektui, šios sutarties priedų projektams ir valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinis direktorius įgaliotas šią sutartį ir jos priedus pasirašyti, buvo oficialiai paskelbtas (Žin., 2004, Nr. 8-185), tačiau sutarties projektas ir jos priedų projektai, kuriems Vyriausybė pritarė minėtu nutarimu, oficialiai nebuvo paskelbti.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad konstitucinio reikalavimo, jog teisė negali būti nevieša, privalu laikytis ir leidžiant Vyriausybės aktus, kuriais pritariama privatizavimo sutartims. Minėtas konstitucinis reikalavimas reiškia ne tik tai, kad Vyriausybės nutarimas, kuriuo pritariama svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo sutarčių, jų priedų projektams, turi būti oficialiai paskelbtas, bet ir tai, kad tokiam Vyriausybės nutarime turi būti ne tik formalus pritarimas sutarties, jos priedų projektams, bet ir *inter alia* konstatuota sutarties projekto, kuriam pritariama, nuostatų atitikties objekto privatizavimo programoje numatytoms privatizavimo sąlygoms, nurodytos principinės sutarties nuostatos, kaip antai sutarties tikslas, objektas, esminiai valstybės įsipareigojimai. Kita vertus, negalima nepaisyti komercinėje praktikoje nusistovėjusio konfidencialumo reikalavimo, kad tam tikros sutarties sąlygos nėra viešinamos. Kartu pažymėtina ir tai, kad tais atvejais, kai sutarties šalis yra valstybė, sutarties, *inter alia* privatizavimo sutarties, sąlygų neviešinimas turi būti konstituciškai pagrįstas: paprastai sutarties sąlygos gali būti neviešinamos siekiant apsaugoti valstybinę, profesinę ar komercinę paslaptį.

Šiame nutarime konstatuota: pagal įstatymuose ir kituose Seimo aktuose nustatytą teisinį reguliavimą Vyriausybė turėjo įgaliojimus spręsti dėl akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų pardavimo; priimdama sprendimą parduoti 34 procentus valstybei nuosavybės teise priklausančių akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ akcijų atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ Vyriausybė laikėsi įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytos tvarkos; akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programoje buvo numatyta parduoti jį viešo konkurso būdu gamtinių dujų tiekėjams; šioje programoje buvo numatyti potencialiems pirkėjams taikomi kvalifikaciniai kriterijai ir sąlygos, taip pat privatizavimo sąlygos; privatizavimo programa buvo vieša, paskelbta Informaciniame privatizavimo biuletenyje, 2002 m., Nr. 7; Vyriausybė, ginčijamu nutarimu pritarė Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties ir jos priedų projektams, kartu įpareigojo valstybės įmonę Valstybės turto fondą iki nuosavybės teisių į akcijas perdavimo pateikti Vyriausybei pritari ilgalaike gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ projektą bei nustatė svarbiausias šios sutarties sąlygas. Taip ji siekė užtikrinti, kad gamtinės dujos Lietuvai būtų tiekiamos ilgą laiką ir kad jų kaina būtų nustatyta atsižvelgiant į alternatyvaus kuro kainas.

Šiame nutarime minėta, kad jokiam įstatyme nėra nustatyta, koks turbinis įsipareigojimas, galintis kilti iš valstybei nuosavybės teise priklausančio turto privatizavimo sutarčių, laikytinas valstybės esminiu turbinu įsipareigojimu.

Taigi nors Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties projektas ir jos priedų projektai, kuriems Vyriausybė pritarė 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1 punktu, oficialiai nebuvo paskelbti, tam tikra dalis šios sutarties sąlygų buvo žinomos iš šio ir kitų paskelbtų teisės aktų.

7.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

8. Minėta, kad pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas prašo ištirti, ar Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“.

8.1. Minėta, kad Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarime Nr. 292 nustatyta:

„Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ (Žin., 2004, Nr. 8-185) 3 ir 4 punktais, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto nuostatom, atitinkančioms sąlygas, nustatytas akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos privatizavimo sąlygų 1 punkte ir akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, sudarytos tarp valstybės įmonės Valstybės turto fondo ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“, 7.4 straipsnyje.“

8.2. Minėta ir tai, kad Privatizavimo komisija 2002 m. gegužės 24 d. pritarė „akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų paketo privatizavimo programos projektui (gamtinių dujų tiekėjams)“. Šios programos skyriaus „Privatizavimo sąlygos“ 1 punkte buvo nustatyta, kad potencialus pirkėjas ne trumpesniai kaip

10 metų laikotarpiui turi užtikrinti dujų tiekimą, tenkinantį šalies gamtinių dujų poreikį ne mažiau kaip 70 procentų, ir pasiūlyti priimtina tiekiamų gamtinių dujų kainos formulę.

8.3. Pažymėtina, kad Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 priimtas vadovaujantis Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktais, kuriuose, kaip minėta, nustatyta:

„3. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas iki nuosavybės teisių į akcijas perdavimo turi pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pritarti ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ (t. y. galiojančios dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ pakeitimo ir galiojimo pratęsimo ne mažiau kaip iki 2014 metų įskaitytinai) projektą.

4. Šio nutarimo 3 punkte nurodytoje ilgalaikėje dujų tiekimo sutartyje turi būti nustatytos šios svarbiausios sąlygos:

4.1. Atviroji akcinė bendrovė „Gazprom“ įsipareigoja tiesiogiai tiekti akcinei bendrovei „Lietuvos dujos“ gamtines dujas tokiais kiekiais, kad tai tenkintų ne mažiau kaip 70 procentų bendro Lietuvos Respublikos vartotojų poreikio, pareikšto akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ (išskyrus tiekimą akcinei bendrovei „Achema“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Kauno termofikacinė elektrinė“).

4.2. Gamtinių dujų kaina turi būti nustatoma pagal formulę, nurodytą galiojančioje dujų tiekimo sutartyje, sudarytoje tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“; ši formulė gali būti keičiama sutarties šalių susitarimu atsižvelgiant į alternatyvaus kuro kainų dinamiką Lietuvos Respublikoje.

4.3. Ilgalaikėje gamtinių dujų tiekimo sutartyje numatytais kiekiais gamtinės dujos turi būti tiekiamos nuo artimiausio po šios sutarties sudarymo pusmečio pradžios.“

8.4. Taigi Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 priimtas įgyvendinant Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3 punkto nuostatas; Dujų tiekimo sutarties papildymo projekte, kuriam Vyriausybė pritarė 2004 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 292, turėjo būti nustatyti 1999 m. gruodžio 16 d. tarp atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ ir akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ sudarytos sutarties Nr. 1GLi-2000 dėl gamtinių dujų tiekimo iš Rusijos į Lietuvos Respubliką 2000–2005 metais apimčių bei sąlygų pakeitimai ir papildymai, kurie atitiktų Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 4 punkte nustatytus reikalavimus bei svarbiausias sąlygas, taip pat Privatizavimo programos privatizavimo sąlygų 1 punkte ir Akcijų pirkimo–pardavimo sutarties 7.4 straipsnyje nustatytas sąlygas.

8.5. Minėta, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose, kuriais vadovaudamasi Vyriausybė priėmė 2004 m. kovo 18 d. nutarimą Nr. 292, nustatytas teisinis reguliavimas atitiko įstatymų nustatytus reikalavimus.

8.6. Minėta, kad Vyriausybė pagal Konstituciją, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, yra saistoma ir savo pačios priimtų nutarimų. Minėta ir tai, kad Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 priimtas įgyvendinant Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3 punkto nuostatas.

Konstatavus, kad teisinis reguliavimas, nustatytas Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose, atitiko įstatymų nustatytus reikalavimus, taip pat konstatuotina, kad įstatymų nustatytus reikalavimus atitiko ir teisinis reguliavimas, nustatytas Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarime Nr. 292.

8.7. Pareiškėjai – Seimo narių grupė ir Seimas, ginčydami Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 292 atitiktį Konstitucijai, nurodo tuos pačius argumentus, kaip ir ginčydami Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktų atitiktį Konstitucijai.

8.8. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui. Šiame nutarime taip pat konstatuota, kad teisinis reguliavimas, nustatytas Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 3, 4 punktuose, taip pat 2004 m. kovo 18 d. nutarime Nr. 292 atitiko įstatymų nustatytus reikalavimus.

8.9. Tai konstatavus, remiantis tais pačiais argumentais konstatuotina ir tai, kad Konstitucijos 5 straipsniui, 46 straipsnio 3, 5 dalims, 128 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja ir Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“.

9. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad svarstyтина teisinis reguliavimas ir jo pagrindu susiformavusi praktika, kai privatizavimo sutarčių projektus svarsto Vyriausybė *in corpore* ir priima sprendimus pritarti tokių sutarčių ir jų priedų projektams, pavedant konkrečiam pareigūnui Vyriausybės vardu pasirašyti tokias sutartis. Tai iš esmės sudaro prielaidas nuasmeninti atsakomybę už galimai padarytus pažeidimus.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimo Nr. 22 „Dėl pritarimo akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pirkimo–pardavimo sutarties, šios sutarties priedų, taip pat akcininkų sutarties projektams“ (Žin., 2004, Nr. 8-185) 1, 2 punktai ta apimtimi, kuria Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ valstybei nuosavybės teise priklausančių 34 procentų akcijų pardavimui atvirajai akcinei bendrovei „Gazprom“ ir įgaliojo valstybės įmonės Valstybės turto fondo generalinį direktorių Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu pasirašyti akcijų pirkimo–pardavimo sutartį bei jos priedus, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl ilgalaikės gamtinių dujų tiekimo sutarties tarp akcinės bendrovės „Lietuvos dujos“ ir atvirosios akcinės bendrovės „Gazprom“ papildymo projekto“ (Žin., 2004, Nr. 42-1386) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Pranas Kuconis

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Ramutė Ruškytė

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Romualdas Kęstutis Urbaitis